СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 51. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 4-го березня 1939. No. 51. Jersey City, N. J., Saturday, March 4, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТОР ГАРІЗОН ПЕРЕСТЕВІГАЄ ПЕРЕД "ХАОСОМ"

ВАШИНҐТОН. — Один із провідників ощадностевого бльоку в сенаті, сенатор Ґарізон, в прилюдній заяві домагався від уряду, щоб той спинив свою дотеперішню політику щедрих витрат державного гроша, бо тим доведе до банкроцтва скарб Злучених Держав. Сенатор Гарізон цю свою заяву видав у звязку з домаганням секретаря скарбу Морґентава, щоб конгрес уповноважнив уряд задовжувати край далі, на нових пять біліонів долярів; а також щоб позволив урядові далі довільно обнижати вартість доляра. Гарізон говорив, що треба запроваджувати в державних витратах ощадність і це є одинокий вихід з теперішнього положення.

МОРҐЕНТАВ „УСПОКОЮЄ".

ВАШИНҐТОН. — Секретар Морґентав, якому недавно закидали, що уживає державного стабілізаційного фонду для ріжних махінацій у заграничній політиці, заявив, що на випадок війни він не буде довільно розпоряджатись тим стабілізаційним фондом, що виносить коло два біліони долярів, але на свої трансакції буде шукати одобрення конґресу.

СУДДЮ МЕНТОНА ПРИЗНАЛИ ВИНУВАТИМ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяглих признала федерального суддю Ментона винуватим у всіх закидах продажности. Він побирав хабарі від чужих сторін і за ті хабарі видавав прихильні для них судові вироки. До відповідальности потягнув його нюйорський окружний прокуратор Дюї.

ЗГИНУЛО ПОВЕРХ 20 ОСІБ У ВОГНІ.

ГАЛІФАКС (Нова Шкотія). — В одному з кращих місцевих готелів, „Квін Готел", вибух вогонь, який миттю охопив цілий будинок. В готелі було 117 осіб, з яких двацять кілька не вспіло втекти. Після всякої правдоподібности вони згоріли. Дотепер витягнули шість трупів, серед них одну маму з дитиною в тісних обіймах.

ДИСКУТУЮТЬ НАД СТЕЙТОВИМ БУДЖЕТОМ.

ОЛБАНІ. — Републиканська більшість в стейтовій леґіслятурі рішила збити на десять міліонів долярів проєкт буджету ґубернатора Лімена. Цей проєкт містить в собі рекордову висоту видатків для нюйорського стейту, які виносять 415 міліонів долярів. Есемблимени вже почали радитись, які місця обтяти, а також звідки взяти грошей на решту видатків, до яких всетаки ще недостає 50 міліонів долярів. Вони задумують накладати нові податки.

УХВАЛИЛИ ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ЗАКОН.

ВАШИНҐТОН. — На домагання військового секретаря фльоти, Ендерзона, конґрес ухвалив закон, на основі якого всіх комуністичних аґітаторів, які підсуваються до американської армії та фльоти й розкидають серед вояків комуністичні, підбурюючі летючки, будеться карати $1,000 кари, або двома роками тюрми, або одним і другим. Ендерзон у листі до конґресу дав незбиті докази, що комуністичні аґітатори ті летючки поширювали, та закликали вояків до непослуху, саботажів і т. п.

СКАРЖАТЬ ПРОВІДНИКІВ „БУНДУ" ДО СУДУ.

НЮ ЙОРК. — Щоб потягнути провідників німецько-американської націстичної організації перед суд місцеві власти закидають їм „втечу перед податками". Місцеві власти станули на становищі, що організація „Бунд" друкує ріжні видавництва, продає їх, а тим самим робить якийсь бізнес, про який не подає податкових звідомлень.

ПІДНОСИТЬ ПРИКМЕТИ НОВОВИБРАНОГО ПАПИ.

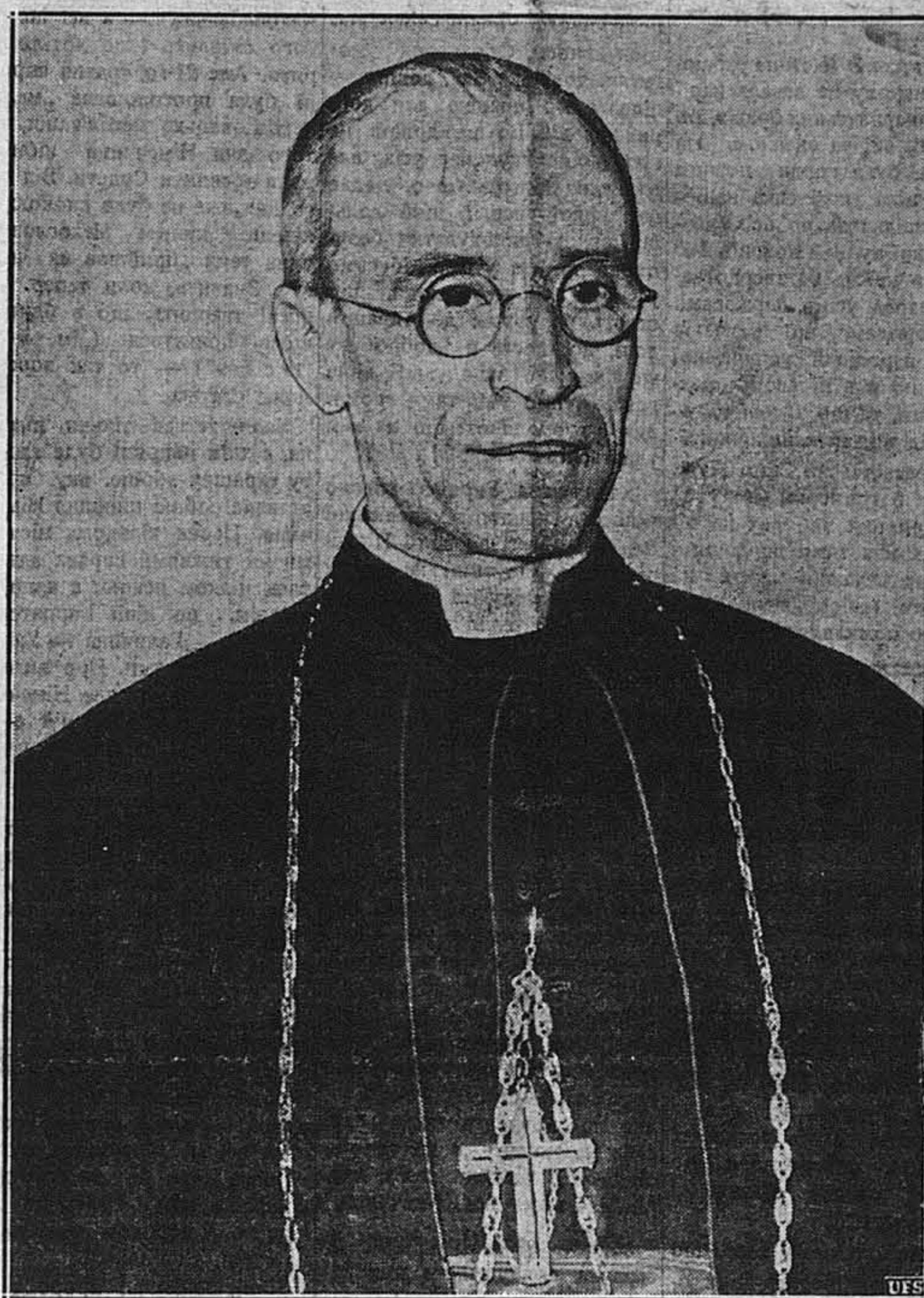
ВАШИНҐТОН. — Папський апостольський делеґат у Вашинґтоні, Джованні Чіконіяні, сказав, що нововибраний Папа Пій XII. відзначається великими прикметами, та дуже добре знає Америку, де він був в 1936 році.

ЕКОНОМІЧНА ПОМІЧ І ВІЙНА.

НЮ ЙОРК. — Сенатор Бриджес з Ню Гемпшир, перед ґазетярами сказав, що політика Рузвелта в заграничних справах не покривається з тими формальними заявами, які він виголошує. Бо Рузвелт ніби є проти війни, а заразом обіцяє всяку матеріяльну і моральну поміч демократичним державам. Тимчасом це ясно, що матеріяльна поміч мусить втягнути Америку також у мілітарну війну. Бриджес говорив, що святим обовязком Америки є держатись від війни в Европі, яка буде вестись за посідання територій, земних дібр і сирівців. В тій війні важко буде визнатись по чиїм боці правда, говорив Бриджес.

ВИПУСКАЮТЬ НОВУ ПОЧТОВУ МАРКУ.

ВАШИНҐТОН. — Знагоди світової виставки в Ню Йорку американська почта випустить спеціяльну почтову марку, що появиться в розпродажі вже з першим квітня.

ПАПА ПІЙ XII.

Кардинал Евдженіо Пачелі, папський секретар стейту, був вибраний папою 2. березня 1939. й прибрав імення Пія XII. Він родився в Римі 2. березня 1876. року.

ДЕСЬ ЩЕЗ ТРОЯНОВСЬКИЙ.

Ніхто не знає, що сталося з советським амбасадором у Вашинґтоні Трояновським. Завізвали його до Москви, а тут і слух по нім пропав.

ПЕТЕН АМБАСАДОРОМ.

Маршал Петен, так добре відомий зі світової війни, років 83, зістав назначений французьким амбасадором для Еспанії ґен. Франка. Петен був професором ґен. Франка.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЧЕСЬКОЇ АКАДЕМІЇ І МИСТЕЦТВ.

Відбулися в Празі загальні збори Чеської Академії Наук і Мистецтв. Новим президентом на три роки вибрали професора університету д-ра О. Шуста. Ґенеральним секретарем Академії вибрали проф. д-ра О. Гуера. — Новий президент Чеської Академії Наук і Мистецтв народився 1874. р. в Тшебіні (Чехія). Історичні студії відбував у Празі, опісля у Відні й Римі. Габілітувався на Карловім Університеті 1900. р. По світовій війні написав найбільший свій твір п. н. „Історія нового віку' де зображає розвиток історичних подій від упадку Наполеона до світової війни.

ПРОТИ ПСЕВДОНІМІВ.

У Німеччині появився розпорядок, що забороняє артистам-музикам користуватися псевдонімами без окремого дозволу.

ЛЮДИ ШУКАЮТЬ САМОТНОСТИ.

В Анґлії є вільне місце вартового на самотньому острові Мен, де є окрема охоронна вежа для птахів. На це місце прийшло 900 прохань, між ними багато жіночих. Посада засуджує людину на повне відокремлення від світу. Саме таких людей є тепер дуже багато; вони хотять забути про світ і жити тільки серед птахів. Їм досить два місяці в році бачити людей, коли приїжджають проґулькoвці на самітний острів.

„НЕ БУДЕ ПОЛЬСЬКО-МАДЯРСЬКОГО КОРДОНУ".

Розписуючись широко під наведеним наголовком на тему приступлення Мадярщини до протикомінтернівського пакту „Тидзєнь Роботніка'' (Варшава, ч. 4 з 22-го січня) стверджує: „Зміна, що наступила в наставленні закордонної політики Мадярщини, не є корисна для Польщі. Мадяри, приступаючи до оси Берлін-Рим, остаточно виреклися Карпатської Руси й спільного кордону з Польщею''.

ВЧИЛИ ЧИТАТИ И ПИСАТИ НА ВУЛИЦЯХ.

З Бомбаю повідомляють, що в Індії доміньяльний уряд повів оригінальну боротьбу з неграмотністю. Публично на майданах і на вулицях учили неграмотних читати й писати.

ПОЛЬСЬКІ „ГАРЦЕРКИ" ГОТОВЛЯТЬСЯ НА ВІЙНУ.

Польська преса повідомляє: Унормована останніми часами служба жіночих орґанізацій З. Г. П. („Звйонзку Гарцерек Польскіх'') на випадок війни передбачує як основну форму цієї служби т. зв. поготівля. Інструкторки і старші „гарцерки'' обовязані вже тепер вибрати один з таких службових приділів у разі війни: 1) помічну військову службу; 2) службу в поготівлі „гарцерок", або 3) заступну службу від орґанізації Військового Вишколу Жінок.

„СТЕЖКА КОЛО ДОРОГИ".

Цими днями видала одна з найвизначніших польських поеток, Казимира Іллаковичівна, що була особистою секретаркою марш. Пілсудського, книжку п. н. „Стежка коло дороги". Це спомин про маршала Пілсудського. — Тепер появилася про цю книжку рецензія в виді брошури пера Марії Єґанни Вельопольської, яка закидає Іллаковичівній, що не завважила вчинків марш. Пілсудського, а тільки всюди бачила себе. „Ви бачили всюди тільки себе'', пище Вельопольська, „тільки свій інтерес, свій снобізм, своє імпонування людям, свою урядничу карієру, свої аванси, решта — бляґа й це бляґа гіршого роду, подана зі смішною й несмачною емфазою. Пане Боже, борони нашу молодь від цеї книжки".

КАРДИНАЛ ПАЧЕЛІ СТАВ ПАПОЮ ПІЄМ XII

ВАТИКАН МІСТО. — Білий дим, що вийшов з печі, в якій спалювано виборчі картки кардиналів, і рознісся по даху понад Сикстинською Каплицею, сповістив, що Свята Колеґія вибрала нового Папу. Є ним бувший секретар стану, кардинал Евгеній Пачелі, що прибрав собі як Папа імя Пія XII. Сталося це 2. березня, себто в діи 63-тих народин нового Папи, що вважають „добрим знаком".

Відомий як політик.

Вибір нового Папи є особливий з того боку, що кардинал Пачелі був за свого попередника секретарем стану, себто тим, що вів закордонну політику Церкви. А такий випадок, щоб секретар стейту став Папою, був уже дуже давно, ще в 1073 році. Далі знамене є і те, що новий Папа перебув десятки літ у Ватикані, а звичайно вибирають на Папу таких кардиналів, що душпастирують поза Римом.

Обзнакомлений зі світом.

Новий Папа, в часі коли був кардиналом, любив подорожувати і був висиланий Ватиканом у ріжні краї в ріжних політичних місіях. Між іншим був також і в Злучених Державах. Це є перший Папа, що був за свого життя в Америці.

Вів політику Папи Пія XI.

Новий Папа був не тільки добре обзнакомлений з політикою свого попередника, але і співтворцем її політики. Ось тому і зазначували по смерти Папи Пія XI., що бажанням Покійного було бачити на папськім престолі кардинала Пачелія. Це багато вплинуло потім і на вислід вибору. Кардинал Пачелі, як доносять, був уже при першім голосуванні сильним кандидатом.

ВІДГОМІН У СВІТІ.

РИМ. — Італійські часописи підкреслюють велике задоволення з вибору нового Папи і зазначують, що італійський уряд не вживав у цьому згляді ніякого впливу.

ЛОНДОН. — Протестантська Англія повитала вибір кардинала Пачелія Папою зі загальним задоволенням. Преса пише, що це означає побіду акції в справі миру і порядку в світі. Та особливо підкреслює преса те, що вибір Папи означає боротьбу Ватикану з тоталітарними державами, бо Ватикан далі стоятиме в обороні права особистої свободи, що є для англійця найдорожчим.

БЕРЛІН. — Німецька преса зазначувала перед вибором Папи, що вибір такого „політика", що належить до „вимираючої буржуазії", а яким є кардинал Пачелі, не ворожив би нічого доброго. По виборі коментарі не були неприхильними. Стверджено, що заки буде можна видати осуд, треба пождати на перші кроки політичної діяльности Папи. Мінхенська преса пригадує, що кардинал Пачелі знає добре Німеччину, бо жив у ній яких 10 років, з яких 9 років був Папським Нунцієм, і який в 1933 році заключив конкордат між Ватиканом і Німеччиною Гітлера.

ПАРИЖ. — У Франції привитали вибір нового Папи з тим великим задоволіллям, що новий Папа буде певно вести ту саму політику, яку вів Пій XI.

ВАРШАВА. — Хоч польська преса розписувалася широко про те, що польський кардинал Глонд може зістати вибраним Папою, а вже певно буде секретарем стану (а не сталося ні одно ні друге), то проте повитала радісно вибір, підкреслюючи, що новий Папа готов бути таким, яким був Пій XI, що то мав у Польщі назву „польського Папи".

ПОХОРОН З РЕВІЗІЯМИ.

МОСКВА. — Сам Сталін ніс урну з попелом померлої Н. Крупської, вдови по Леніні, яку поховано з великою парадою. Та пишуть, що справи зі смертю Крупської виглядали так, що зараз по її смерти чекісти перешукали її кімнати і сконфіскували много документів, між якими були досі недруковані письма Леніна.

ВІЙНА „МАРКАМИ".

ВАРШАВА. — Між німецьким урядом і Данціґом з одного боку, а Польщею з другого, велася від довшого часу „марочна війна". Польща видала нові марки з нагоди 20-ліття своєї незалежности, на яких представила королеву Ядвиґу і короля Ягайла як побідників над хрестоносцями, що лежать у їх стіп. На інших марках Польща представила Данціґ як осередок польської торговлі в 16 віці. Знову місто Данціґ видало марки, на яких зображена Польща в неґарному світлі. Тепер те все покінчилося, і то під натиском Німеччини. Польща вицофала свої марки з обігу. Те саме зробив Данціґ.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на г. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АПЕЛЮЮТЬ ДО ТРУПА

Дурному „вічная память". Таке можна сказати про провідників „карпатороссів". Зайшли в сліпу вулицю і не знають, що їм робити. Відійшли від народу на рідній землі й беруться тут скликувати „народні конґреси". Не слухають голосу народу, а беруться апелювати до нього. Знайшовшись у такому положенні, та не маючи виходу і ніякої точки опори, хапаються, як ті потапаючі, „русскости". Ще те одно залишилося їм. І ось тою „зброєю" беруться воювати з „Вікраїною".

Та виходить, що й той адут не дописує. Уже й „Русь Свята" не помагає. Уже слово „Русь" і „руский" не мають такої маґічної сили як бувало.

Струпішілі провідники „карпатороссів" беруться ратувати себе старими брехнями. Хочуть далі туманити, що українці є проти назви „Русь" чи „руський", що вони ті назви зрадили. Де і коли? Про це не пишуть і не говорять. Бож є правдою, що український нарід ніколи не вирікався своїх давніх, книжніх назв. „Русь" остала такою, якою завжди була: нашою. Тільки ми її бачимо там, де зачала своє життя і де завжди була. Русь — це Київ, а не Москва, чи Московщина, чи Россія, що привластила собі цю назву. Наш нарід нігде, ніколи, і в ніякій своїй пісні не співав і не співає за „Россію". В пісні нашого народу залишилась тільки „Україна". І це є та рідна назва, що вийшла зі серця і знання нашого простого люду, і то вже давно, дуже давно, як ми її приголубили, щоб врятувати оту нашу рідну землю зпід Києва, Львова, Хусту чи Ужгороду, що то її по книжньому давно називали „Русь".

Ось та „Русь" не має тепер нічого спільного з „русским". І тому це слово „русский" являється тепер для нашого народу мертвим звуком, коли слово „Україна" означає відродження, воскресіння нашої нації, її підйом і її змагання дійти до тої слави, пошани і значіння, яке мав наш нарід, коли на наших рідних землях була „Русь" і її влада, а не варварська рука Москви чи Варшави.

Ось тому і даремним являється тепер передсмертний апель провідників „карпатороссів", що беруться за „русскість". Бо труп життя дати не може. Він тільки може на якийсь час занечистити повітря. Але то все, що він може зробити. І такими будуть „народні конґреси карпатороссів". Голос їх не матиме ніякого значіння, бо трупи не говорять. Вони тільки, як їх вчасно не заберуть, занечищують повітря. Тому, заки наш нарід винесе провідників „карпатороссів", себто трупів, приходиться ще нам працювати трохи і в задушній атмосфері.

ВЕЛИКА САТИСФАКЦІЯ

(Заява ЮЛІЯНА РЕВАЯ, міністра Карпатської України).

Вибори до Першого Українського Сойму відбулися достойно і спокійно!

Карпатський український народ доказав перед цілим світом свою повну спосібність до незалежного державного життя!

Досвідчив дальше, що не зрадить більше сам себе, не скує кайдани своїм дітям! Виявив певну волю, що хоче чесно й розумно розбудувати свою державу, щоби в ній спокійно жило „грядуче покоління".

Закарпатська частина українського народу не завела надії своїх закарпатських братів, ані в Европі, ані за океаном. На це може бути горда повним правом ціла українська національна спільнота по всіх усюдах земної кулі! З кожних 100 виборців майже 94 твердо заявили перед усіми державами та їх народами, що ухвалює поступ народньої української влади, що вірить своїм представникам, та що з довірям очікує від них дальших чинів.

Я пересвідчений, що і тих останніх 6 громадян (із сто) котрі при цих виборах не пішли разом з тими віруючими 94-ма, не чекаючи навіть на найближчі вибори, явно заявлять, що помилилися, бо були зведені ворожою тихою пропаґандою і лише тому втратили віру самі до себе та до своєї будуччини.

Вислід виборів? — це найкраща несподіванка для мене самого! Надіявся на успіх, але такої світлої перемоги не сподівався!

Виборами до Першого українського сойму праця не скінчена! Є то тільки радісний початок! Народ голосованням виявив до свого Уряду та до політичного Українського Національного Обеднання могутне довіря. За довіря — відплатимо працею для добра народу. Бо це довіря не тільки спонукує нас усіх, але впливає електризуючо, додає нам нової енерґії, щоб дальшу працю виконувати безупинно та без утоми. Мусимо усунути всі перешкоди, що стоять на дорозі до кращої долі, до щастя й добробуту українського народу. Я вірю разом зтими 94%-тами громадян і громадянок, що це нам удасться!

Карпатська Україна високо піднесла прапор української народньої чести і волі! Піднесемо його ще вище на щастя нашого народу та на радість наших приятелів!

У БЕРЕЗНІ ЩОСЬ СТАНЕТЬСЯ...

(Від кореспондента „Свободи").

Прага, середина лютого 1939.

„У березні щось станеться" — це пророкування вже від кількох місяців стало денним гаслом Середньої Европи. Що власне станеться, цього ніхто не скаже, але в Німеччині, Чехо-Словаччині, Польщі, Мадярщині, Румунії всі живуть в очікуванні чогось великого, рішаючого, поворотного, що неминуче мусить статись і конче станеться.

Вихідною точкою того, що конче мусить статись, має очевидно бути Німеччина. Чому? Бо Німеччина є нині єдиною рішаючою силою в Середній Европі, може навіть в Европі взагалі. Кожен розуміє, що всі дотеперішні кроки Німеччини лише викували **зброю** для дальших кроків, були лише підготовкою для вирішення питань, від яких залежить добробут і будучність німецького народу. Німеччина терпить найбільше від браку сирівців і харчових припасів, але ні прилучення Австрії, ні прилучення Судетів цього питання не розвязало. Навпаки, по прилученні цих земель становище ще більш загострилось, бо ні в Австрії, ні в Судетах нема ані сирівців ані надміру харчових припасів. Це землі дуже гарні, дуже мальовничі, є там багато високих гір і стрімких скель — але прохарчувати вони самі себе не можуть, а не те що віддавати частину своїх харчів для властивої Німеччини.

Єдине, чого Німеччина осягнула прилученням цих земель, це зєдинення всіх середньоевропейських німців в одну цілість, в один могутній 80-міліоновий бльок, якого Европа ще не бачила. Такої досконалої зброї нема нині в цілім світі — але зброю виковано не для того, щоб вона лежала облогом, а для того, щоб її можна було в догідній хвилі **вжити.** Питання лише в тім, чи нинішня хвиля вже може вважатись догідною й чи саме березень року 1939-го буде тим моментом, коли щось „станеться".

Політичні пророки покликаються на дотеперішні приклади. Березень дотепер був місяцем найбільшої активности нової Німеччини. У березні 1936 р. німецьке військо обсадило Ренську область, у березні минулого року прилучено Австрію. Крім того пророки покликаються на той справді знаменний факт, що гасла, які пускаються з німецької сторони в обіг, завсігди здійснюються. Торік уні горобці зі всіх стріх цвірінькали, що „в травні прийде на чергу Чехословаччина''. Кожен німець у Судетах співав пісоньку: „Ім май комт ді Чехословакай'' — а всі інші з того сміялись і не хотіли вірити. Але 21-го травня справді була проголошена „мала" чехословацька мобілізація, бо того дня Німеччина ніби-то мала обсадити Судети. Від того дня вже не було спокою, й кінець - кінцем Чехословаччина таки „прийшла на чергу". Значить, коли тепер усі німці твердять, що в березні щось почнеться („ім мерц ґет'с лоз") — то так воно й може статись.

Залишається тільки питання, **в якім напрямі** буде вжито ту страшну зброю, яку представляє собою нинішня Німеччина. Перед кількома місяцями чи тижнями справа здавалась цілком ясною: в напрямі **східнім,** по лінії Карпатська Україна — Галичина — Україна під Советами. Про вигоди й зиски, які обіцяло Німеччині поступовання по цій лінії, нема чого й говорити, а непереможних перешкод вона тут не стрінулаб. Усі були так переконані, що саме в цім напрямі розвинеться німецька акція, що вже говорилося про ультиматум Польщі, про риття окопів уздовж польсько-німецької границі, про польських ґенералів, які працюють над удосконаленням совєтського війська. Словом, пантофляна пошта й каварняна політика мали вже все як на долоні — але в останній хвилині всі ці міркування якось похитнулись, бо загострився конфлікт між Францією та Італією, й порохом запахло не на сході, а на **заході.**

Нині політичні пророки опинились у великій скруті, бо евентуальне поступовання Німеччини на заході представляється далеко не таким легким і простим, як на сході. Акція на сході моглаб залишитись ізольованою, бо хтоб заступився за Польщу чи за Совєти? Але акція на заході пахне світовим пожаром, а таку річ треба сім разів відміряти й лише один раз відрізати. Отож політичні пророки не знають собі ради: з одного боку „в березні щось станеться'', алі здругого не знати, що саме й де саме „станеться"...

У кожнім разі Европа й особливо Середня Европа не знає спокою й готується до нових потрясень. Усі поглядають до майбутности з побоюваннями — всі за виїмком Німеччини та України. Німеччина може все виграти, а Україна не може нічого втратити, бо „голому розбій не страшний". Серед народів Европи український нарід належить до найбільш окрадених і упосліджених. Єдина позиція, яку він останніми часами здобув, це Карпатська Україна — але цеї позиції він вже втратити не повинен, навіть і тому, що вона потрібна не тільки йому. Вона так потрібна, що перед кількома тижнями, коли Мадярщина за всяку ціну хотіла її відібрати, їй було виразно сказано, що похід проти Карпатської Украніни викличе автоматично — обсадження Будапешту! Цей терен, як тепер виглядає, є забезпечений на довгі часи, а на інших теренах Україна не має що програти, а може лише виграти.

М. Сивошапка.

ГОЛОСИ ЧУЖОЇ ПРЕСИ

(Віденький „Фелькішер Беобахтер" про українську справу в Польщі).

В статті „22 мілонів поляків та 7 міліонів українців", поміщеній в згаданім вище часописі з 11. лютого б. р., читаємо таке:

„Варшавська преса займається від кількох днів особливо інтензивно українським рухом у Польщі. Польські часописі є тої думки, що український рух в останньому році незвичайно посилився і став поважною проблемою для польської держави. З ріжних заворушень в останньому часі можна пізнати, як далеко ця справа дозріла. Щоб дістати вірний образ при оцінці положення в Україні, конечно ствердити факт, що український нарід творить майже 100-відсоткову більшість на своїх етноґрафічних просторах в межах польської держави. Частину українського народу, що живе в межах польської держави. Частину українського народу, що живе в межах польської держави, начислюють на 7 міліонів проти 22 міліонів поляків. Однак найбільша частина українського народу живе під Советами. Є там 33 міліонів українців. Характеристичним є ствердження одного впливовового варшавського часопису, що польська поліція була зовсім безрадною підчас багатьох заворушень в Україні. В польській пресі не брак голосів перестороги, які звичайно кінчаться зазивом до уряду, гостро поступати й продовжувати польонізацію. Прим. „Добри Вечур" є за масове поселення польських селян в Україні. Крім цього — на думку згаданого часопису — треба сильніше запрягти римо-католицьку церкву при зміцненні польського державного авторитету. Створення нових римо - католицьких парохій має завданням зменшити число членів української церкви. В кожному разі в Варшаві, здається, дішли до зрозуміння, що розвій України перемінився в орґанізаційного розпорошення й політичної нерішучости — в динамізм".

Цей же віденський „Ф. Б." містить 12. лютого довшу статтю п. н. „Українці в Польщі", з якої наводимо такі ширші цитати: „Від часу чеської кризи стало українське питання предметом пильних міркувань в прилюдній думці цілого світу. Віденське розємне рішення, що обіймало теж Карпатську Україну, винесло це питання на перший плян у Польщі, де преса займається ним в незвичайній мірі, що вказує на ту велику вагу, яку Польща присвячує українському питанню зогляду на живучих в її межах українців. Складена перед кількома тижнями виразна заява польського дипльоматичного заступника в Москві перед закордонним комісарем Літвіновом-Фінкельштайном, що польсько - советський пакт неаґресії задержує свою повну важність, виявляла надто виразно, що Польща й Совєти є в згоді відносно опанованих ними українських територій і що вони готові здушити всякі самостійницькі стремління України, які з природи річі мусілиб поширитися з території одної держави на другу".

Далі пише автор статті про долю автономчих домагань українців у Польщі, які „спричинилиб обговорювання українського питання теж в західньо-европейській пресі, а навіть у французькому парляменті й прикували увагу до південно - східніх областей Польщі, на кордонах яких саме довершує свою державну розбудову Карпатська Україна. В межах польської держави — читаємо далі в статті — є українці найбільшою меншиною, а на своїй території мають незаперечену більшість. Коли польська урядова статистика відокремлено наводить українців, русинів і „тутешніх" а багатьох вірних греко-католицької чи православної церкви вважає поляками, то це не має річевого оправдання, бо саме з самого вже віроісповідування мешканців української етноґрафічної території можна вирахувати фактичне число українців. До польщини признається тільки зовсім зникаючий відсоток членів цих обрядів а й з цього відсотка більшість тільки тому, бо вони є або на державній службі, або взагалі господарсько залежні від Польщі".

Далі подає автор дані про число й простір українців з українського Статистичного Річника й вказавши на неуспішність дотеперішніх польських спроб винародовлення, пише: „Національна свідомість українців прокинулася за двадцять років польського панування, не зважаючи на всі перешкоди з польського боку, й в останньому найменшому селі поліських болот й в останній закутині Карпат. Чого не довершила кількадесятьлітня просвітня робота духовенства, учителів й інтеліґенції перед війною, не докінчили короткі місяці існування самостійної Західньо - української Народньої Республіки й Української Народньої Республіки в рр. 1918/19. Цей час, повний крутіжу війни й хаосу, повний боротьби й змагань за визнання власним народом — доверьшив більше, ніж усі історичні оповідання про колишню велич великої української держави, ніж леґенди про Богдана Хмельницького й інших гетьманів та князів, ніж історії про боротьбу українців проти татарів, москалів та поляків. Українці усвідомили собі при цьому, що вони вдержали свою національну територію, не зважаючи на столітнє чуже панування, але й прибрали ще й на числі і що вони мають тому теж право на власну державу, як й інші народи в Европі.

Цьому домаганню противиться Польща. Щойно недавно повторив один дуже відомий польський публіцист в одній будапештській ґазеті тезу про нищість українців, які, мовляв, ще нездібні мати власну державу й що тому вже саме наділення карпатських українців автономією є фактом, який загрожує европейському мирові".

Стаття кінчиться такими підсумками: „Українська територія в Польщі дісталася під польське панування після опанування її польською армією частинно завдяки постановам Ризького договору з Сов. Росією (Полісся, Волинь, Холмщина), частинно рішенням Найвищої Ради антанти. Хоча й трактувала Найвища Рада Східню Галичину, себто теперішні три воєвідства Львів, Тернопіль й Станиславів, як окрему міжнародню одиницю, але Польща не ратифікувала того, запалого в Севр рішення й не визнала його. Висока Рада погодилася супроти цього з доконаним фактом Польщі й навіть не домагалася ні не переперла заведення вирішеного неюж самоуправного статуту для цієї території. Опанування Східною Галичиною було питанням голої сили, так само як питанням голої сили є трактування українців у Польщі". — (У. П. С.).

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(19)

Тож і бач, скоро такі до нас найдуть, то чарами приворожать до себе любов нашого государя, щоби любив їх більше як нас, а нас, родовитих московських людей, відворожать від осударя, і стане цар государ для них дуже ласкав, а ми попадем в неласку. Ти бо говориш: він до церкви ходить і хреститься? А що, коли справді відхрещується, то це тільки обман, нечистого вигадки, щоб до церкви ходити його слугам не було зборонене; значить він видумав не хрест, а все те, щоби нас обманути і слуг своїх прославити, нас же від вірних християн понизити і покорити. Коли по правді ті захожі є одної з нами істинної віри, то наказати би їм хреститися так, як ми хрестимося, а не схотять, то будеться знаи, що у них в гадці лукаве і люди вони не добрі, й вигнати би їх з нашого краю, щоби вони в нім своїм ворожбицтвом не вчинили якого лиха і нещастя.

— За те все, про що ми говоримо, замітив третій — годиться розсуджувати не нам, простакам, а духовного знання людям; а то, коли станемо про такі справи говорити, гріха наберемося; а коли не схаменемося, то нас перед освящений собор покличуть за пусті мудрування, як було з Матюхою Башкиним і його сторонниками, й з дяком Висковатим. Наш преосвященний митрополит Макарій говорить: „Коли ти ноги, то не думав бути головою".

— А ти думаєш, — сказав другий — що духовного знання люди не готорять те саме, що я? Ось, чудовський архимандрит який мудрець, а який учений! Чи є в московській державі другий такий учений! А він говорить, многі з нас чули: від тих захожих не ждати нам нічого доброго. Підлестні вони і обманці, християнами прокидуються, а не справедливі вони християни... характерники вони прокляті; думають підійти і зачарувати нас своїм чародійством і чорнокнижництвом. Ба й ще що додав: на бісурман царя нашого підмовляють, а самі з бісурманами в тайній дружбі, нарочно нас хотять посварити з бісурманом, щоби зрадити нас. А цей силач, Кудеяр, чи як там його звуть... таж він не козак, а татарин, нарочно з козаками живе буцімто він козак, а тайком служить кримському ханові, та тут прийшов, щоб розвідувати і ханові доносити, а сила у нього тілесна від нечистого: він йому за таку силу душею заплатив.

По скінченім обіді цар приказав, немов з надзвичайної ласки, прикликати козацьких атаманів і власними руками давав їм білого меду. Коли підійшов до него Кудеяр, цар сказав:

— Ну глядиж, молодче, іди і побий бісурмана, знайди і відбери у нього свою жінку та приходи з нею до мене; тоді я, як сказав, піду й сам з цілим військом, на Крим. На це моє царське слово. Тільки ось що: ну, коли ти знайдеш свою жінку, а у неї буде дитина, — не по її волі, а по неволі — бісурмана, то що тоді? Чи возьмеш дитину бісурманську за свою? Га!

Кудеяр мовчав, дивився якось дуже злобно і гриз собі губи.

— Щож, молодче, не знаєш, що сказати? Та, воно трудна справа... Прийдеться, чужу, та ще бісурманську дитину за свою рідну приняти і з нею вік проживати. Признайся, тяженько буде. А не так — то дитині кесім баші... Але що мати скаже?

(Дальше буде).

Запорука.

— Добре, дам вам десять злотих за цього пса, але чи він вірний...

— Напевно. Я вже пятий раз продаю його і все до мене вертає...

• З ДНЯ •

ВИКРУТИ.

Кажуть деякі досвідчені люди, що з „Народною Волею" нема що поважно дискутувати. Вона в дискусії не дбає про те, чи вияснитьcя якась справа, а дбає тільки про те, щоб за всяку ціну вийти „на верх" і „показати на своїм", хочби це було й коштом ще більшого затемнювання даної справи.

Що так є, доказом цього редакційна стаття „Народної Волі" з 25 лютого ц. р., під заголовком: „Інтернаціонал, а-ле який. . ?"

На початку „Н. В." ніби стверджує, що добре роблять редактори „Свободи", що дискутують. Але далі, замісць запускатися в дискусію над порушеними справами, вона виволює довжезну статтю, в якій порушує. . . „побічне питання". „Поки прийде змога на відповідь, ми сьогодня займемось тільки одним побічним питанням з неї", говорить вона. Чому побічним? Таж у згаданій довжезній статті легко було вияснити не одно, а кілька головних питань.

ДИСКУСІЯ ПРО „НАТЯК".

Замісць братися до найголовніших точок, „Н. В." дискутує з „натяками". Дослівно вона пише таке: „Та коли ми вже при тому, то радо подискутуємо з автором статті про один натяк, а саме про „інтернаціоналізм" Народної Волі"...

Чому властиво „Н. В." вибирає собі до дискусії тільки „натяк", а решту відкладає на пізніше? Чи не краще зачинати від головних справ, опісля переходити до побічних, а щойно на кінець до „натяків". Так навіть корисно робити. Бо коли ми зачнемо дискусію від „натяків", то загубимо головну справу, зміщаємо все до купи й за деревами, як то кажуть, не побачимо лісу.

ОБОРОНА ПРОТИ „НАТЯКУ".

А „натяк" Свободи, що „Н. В." поширює інтернаціональні кличі, відбиває вона так: „Закид старий, вилинялий і в нього ніхто не повірить. (Тут „Н. В." повинна ще забігматись, а тоді вже всі повірилиб її на слово). „Ні наша газета — пише вона далі — ні взагалі українські радикали і соціялісти, починаючи від Франка, Павлика і Драгоманова, почереь Петлюру, Вітовського та молодих соціялістичних героїв зпід Крут аж до сьогоднішніх діячів на Карпатській Україні, ніколи не ставили інтернаціональних звязків вище від національної справи".

Воно найлекше є прикривати свою неміч, свій політичний хаос якимись великими людьми, які, до речі, вже давно померли. Прилучити геніяльне імя Івана Франка виключно до своєї партії, а також героїв зпід Крут й інші світлі постаті, й виправдувати ними своє нинішнє вузьке політиканство — це дуже характеристичне для „Н. В."

СОЦІЯЛІСТИ Є РІЖНІ.

Кожному відомо, що соціялісти є ріжні. Деякі справді ставлять національну справу вище інтернаціональної. До таких „соціялістів", належать, наприклад Гітлер, Мусоліні, Пілсудський, а навіть Сталін. Та хіба це вияснює становище „Н. В."? Навіть ті соціялісти, що стоять нині в уряді Карпатської України і на яких покликується „Н. В.", думають інакше від неї. Наприклад, становище мін. Ревая у відношенні до чехів цілковито відмінне від того, що його пропагує „Н. В." Мін. Ревай не уважає Карпатської України „за мокрого окраденого чоловіка", так як не уважав її за „чоловіка з дорогоцінним пакунком" за часів бенешівської влади. Пощож тоді покликатися на нього?

Туманність „Н. В." полягає в тому, що вона виразно не говорить, до яких саме соціялістів вона належить?

II. ІНТЕРНАЦІОНАЛ.

„Народна Воля" не хоче виразно заперечити, ні до цього явно признатись, що стоїть в рядах тих українських соціялістів, що належать до II. Інтернаціоналу. Говорячи про її світогляд ми беремо під уваrу той ідеольоґічний напрямок, що його репрезентує II. Інтернаціонал. А цей Інтернаціонал піддержує Совети. Він говорить, що світовий Інтернаціонал є остаточною і найвищою ціллю всіх народів. Він також говорить, що для тої цілі треба ослаблювати серед людей націоналістичні почуття, а плекати інтернаціональні. Він говорить, що робітничим клясам всіх народів треба лучитись разом, для боротьби з вищими клясами їхнього власного народу. В тій цілі всі соціялісти входять між собою в порозуміння; а українські, між іншим, входять в порозуміння з польськими соціялістами. Так, чи ні?

Чи це все не є інтернаціональні ідеї і чи не ширить їх „Народна Воля"?

ЗДИВУВАННЯ „НАРОДНОЇ ВОЛІ".

Дивується „Н. В.", що стаття в „Свободі" „Німеччина й Україна" порушила взагалі інтернаціоналізм і закидає авторові цеї статті, що „належить до тих стрільців, що заки досягнуть миску з полиці, мусять зачепити по дорозі з десять горшків". Гарний гумор має „Н. В.". Та до гумору треба ще розуму. Стаття в „Свободі" зачепила інтернаціоналізм не знехотя, тільки тому, що „Н. В." поручала як основу в нашій заграничній політиці **власну силу.** Колиж хтось поручає власну силу, мусить доказати, що він впродовж довгих літ своєї роботи цю силу сам пропагував і витворював. А. „Н. В." цеї сили не лиш, що не витворювала, але розводнювала її в інтернаціоналізмі. Якже тоді їй поручати „власну силу" в розвязці Закарпаття.

ВИДАВАННЯ КНИЖОК.

Хвалиться „Н. В.", що за останні роки видала десять брошур по українськи й англійськи, а серед тих брошур нема ні одної про Маркса й Енгельса. Зате видавництво „Вістника", каже вона, під редакцією Д. Донцова у Львові, видало кільканацять книжок, з яких більшість обговорює чужі рухи; а через те ті книжки ширять „інтернаціоналізм", заключає „Н. В."

При чому тут „Вістник" і „Свобода"? Простий розум і етика наказують, що не можна осуджувати „Свободу" за те, що видає видавництво „Вістника", тільки треба брати під увагу те, що видала „Свобода". А далі: памятаймо, що можна видавати сотки книжок і брошур про Україну і ними нищити український націоналізм і все, що маємо цінного. Таке роблять большевики, які „інтернаціоналізують" не лиш нашу історію, літературу, мистецтво, але навіть нашу мову. З другого боку кожний грамотний чоловік також знає, що можна подавати життєписи чужих людей, таких як Мусоліні, Гітлер, Ґеррес, О'Коннел, Мерсіє і т. п., щоб з них пізнавати як і чим підносились інші народи з упадку. Приклади патріотизму чужих людей не лише, що не „інтернаціоналізує" своєї суспільности, але скріпляє її власний патріотизм. Невже „Н. В." цього не знає?

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(1)

Приїзд до Франції.

Подорож до Европи та до рідного краю манила мене вже від довшого часу. Тому день, коли я мав сісти на корабель, щоб по зелених хвилях Атлянтику плисти на схід, був для мене одним з найбільш щасливих. Вправді дивна уява, серед суворого реалізму американського життя, давно покинула мене, всетаки хотілося відвідати „стару Европу", ту так принадливу, пристрасну, вічну. Цю Европу, яка не зважаючи на великі потрясення, що їх переносила, була джерелом великих цивілізаційних рухів, штуки, літературної творчости, вкінці великих політичних та національних перемін.

І цілком ясно, що нам, европейцям, які мають европейське виховання, які винесли з европейської культури все, що може зі собою забрати молода людина, ця Европа видається такою, близькою, хоч би ми її не бачили й десятки років. Так воно й є.

Не диво, що коли наш корабель причалював до берегів Франції, мені ставало все більше й більше весело, серце молотом товкло зі зворушення. Я виїжджав в Европу, щоб стрінути своїх рідних, запізнатися з їхнім теперішнім життям, та надівсе, пізнати, як живе наш український нарід, як змагається за своє самостійне життя з чужими накиненими йому режимами.

Уже сама думка, що мені може й вдасться дістатися до своїх рідних сторін, і я побачу на власні очі образ правдивого положення, який від десять років звик собі представляти на основі читання української преси, веселила мене. З нею віхав я до французької пристані Гавр.

Воєнний переполох.

Тут серед великого напруження, я почав орієнтуватися в ситуації. Це була друга половина вересня 1938 р., уже по відомій промові канцлера Гітлера, коли судетська кріза вже була в повному розгарі. Не диво, що ціла Франція була в паниці!

Гаврські та паризькі ґазети, яких я накупив зараз по моїм виступі з корабля, не впливали цілком на успокоєння мого першого враження. Навпаки, великі чорні наголовки кричали: „Війна неминуча"! „Гітлер сам рішає, чи Франція буде кинена у війну", і ін. На вулицях Гавру повно військових. Цілі поїзди переповнені ними. Я аж пізніше довідуюся, що це має бути. Це мобілізація. Залізнича стація представляє собою знаний мені з мого дитинства вид. Сотки заплаканих жінок з дітьми, які випроваджають своїх мужів, синів чи батьків. Тут і там патролюють зміцнені відділи поліції чи як французи звуть „Ґардс Мобіль". Їх суровий воєнний вигляд робить справді ґрізне враження: невже справді буде війна? Чи таки не доведеться мені поїхати до рідного краю, до якого я так прагнув поїхати вже від десять років?

Такі думки не переставали мучити мене, коли я в переповненому поїзді Гавр—Париж майже цілих сім годин приглядався молодим обличчям французьких вояків, які безнастанно пили вино, грали на акордіонах та співали веселі пісні. Не один з них покинув щойно вчера свій варстат праці, можливо молоду жінку, дівчину, шкільну лавку, і ін.

Може неодному з них представляється дуже сумно його завтрішній день. Хто знає, чи не скінчить він в одному з тих страшних рейдів німецької авіяції? І чи може бути він безпечним навіть в тих страшних залізно-бетонових укріпленнях, що звуться „Ля лінь Мажіно", якими гордиться кожний француз?

Париж, оцей веселий центр, про який так багато розписуються в Америці, та який принятає своєю „екзотичністю" чимало розтратних американців, зробив на мене ще більш гнітуче враження. Ми приїхали вечером, і на наше диво, ми вийшли з поїзду серед цілковитої темряви: Париж був цілком темний, а тільки глухий шум, коли ви вслухуалися довше в цю дивно-страшну тишину, нагадував вам, що це один з найбільш рухливих центрів світу.

Це була оборона перед сподіваним нападом німецьких літаків! Лиш малі світла поліційних патруль пригадують вам, що небезпека висить над головою, і що кожньої хвилини ці темні й страшні контури великих будинків чи зеленосірих бульварів можуть перемінитись в так відомі нам образи Мадриду чи Шангаю.

Тепер щойно можна пізнати, як страшно люди хочуть жити. Вони не хочуть війни! Вони, вбільшості нарікають на свій уряд, який хоче кинути їх, міліонові маси в обороні далекої їм Чехословаччини! Не один француз так думає, але приказ є приказом: мобілізація бере без розбору всіх, чи хто хоче війни, чи ні.

Стрічі з українцями.

Ті враження мої однак розвіюються скоро, коли на другий день входжу в перший контакт з українцями. В них очі розсміяні, кожний з них дрожить на згадку, що „демократична" Чехословаччина ось ніде під „ніж" гітлерівської Німеччини, дарма, що проти цього була ціла велика Франція?

Цілком натурально, ця воєнна психоза, яка панічно огорнула цілий французький нарід, не пройшла рівнож і без сліду по нашій еміґрації. Вона відразу подвоїла свою активність, без огляду на побільшений риск бути переслідуваних французькою владою.

Серед того напруження мені доводиться запізнаватися з українською еміґрацією у Франції. Американські українці мабуть дуже мало знають про тих українців, що їх доля загнала до Франції. Час від часу якийсь допис про одне чи друге свято, чи якісь збори, це й все. Однак загальний наш інтерес вимагає, щоб ми ближче приглянулися їм, пізнали їх умовини праці, заробітку та вкінці патріотичної роботи, яка є й найголовнішою характеристикою української еміґрації у Франції.

(Далі буде).

ДО ВИБОРУ ПАПИ.

Кардинали під проводом Пачелія й під сторожею швайцарської ґвардії вдаються до Сикстинської Каплиці на вибір нового папи. Образ знято в Ватикані, переслано телефоном до Лондону, звідки радіом до Америки. В виборі брали участь 62 кардинали.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Приречення праці.

За неоціпену довголітню працю У. Н. Союзу для українського народу, з нагоди 45-літнього ювилею його і ... 204-тий відділ У. Н. Союзу складає йому найщир... побажання і надальше нести високо прапор нашого народу в його змаганнях до визволення.

Та щоб ці побажання не були голословні то наш відділ, подібно як відділ 292 У. Н. С., прирікає також впродовж цього року приєднати 75 до 100 нових членів. Треба зазначити, що наш відділ вже на цей рік приєднав нових 21 членів. У минулім році приєднав коло 160 членів. Тому обіцянка приєднати цього року згадане число нових членів не є перехвалкою, а скромний розрахунок, що може легко перейти наші сподівання.

Заразом наш відділ висказує побажання, щоб усі інші відділи У. Н. Союзу зросли відповідно й подвоїли лави нашої союзової родини.

Е. Ляхович, предс.,
М. Бандзяк, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИТАТИ РІЖНІ ҐАЗЕТИ, АЛЕ ЯКІ?

В голосах читачів пише п. Люлька, що треба читати ріжні ґазети, бо хто більше читає, той і більше знає. Це правда, що хто більше читає, той дальше бачить. Але чи завжди? Чи декому не стає часами з читання тих ріжних ґазет мрачно перед очима?

Очевидно, що тут є „фрі контрі" і кожний може читати, що йому подобається. А тим самим може читати і ті ґазети, що відносяться до нас ворожо, що не мають до нас пошанівку, що висмівують наші найбільші національні святощі.

Та мова іде про те, чи вартує нам такі ґазети читати. Чи це є пожадане, корисне. Чи читання таких ґазет нас часами не засліплює, чи ті ґазети не є для нас їддю, отруєю. Кожний лікар порадить не їсти такої поживи, котра нам шкодить. І це кожний розуміє. А чи з ґазетами не є також так, що вони можуть пошкодити? Так чомуж ризикувати і читати те, яке нам не помагає, а може зашкодити?

Що доброго можна довідатись з польських, большевицьких чи москвофільських ґазет? Наші українські ґазети подають все, що нам треба і цікаво знати з українського життя. А хочемо знати більше й докладніше про інші справи, так маємо американську пресу. Там є всього подостатком. А як там бувають часами і неприхильні для нас статті чи новинки, то дуже часто причиною того є те, що вони не мало знають про наш нарід, і добре не визнаються в українській політиці. Зате в ворожих нам ґазетах є тільки одна зла воля, сліпа ненависть до українського народу і до його боротьби до визволення.

Наших ворогів ми вже добре знаємо. Був час їх пізнати. Нічого нового під тим оглядом від них не довідаємося. І нема потреби підтримувати їх видавництва нашим грошем. Зате підпираймо рідну пресу. А хочемо знати більше про американські справи чи світові, читаймо — американську пресу.

Осип Сидор,
член 90 від. У. Н. С.

Рекорд.

Жінка: — Я читаю кожного дня про рекорди чоловіків, а ти не маєш ніякого рекорду.

Муж: — Нехай котрий спробує так довго видержати з тобою, як я. То був би рекорд над рекордами.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КАРДИНАЛ ПРИЇЖДЖАЄ НА ВИБІР ПАПИ.

Вилйем Генрі О'Конел, американський кардинал, висідає з корабля в Неаполю по дорозі до Ватикану на вибір папи.

ЗВІТ WPA ВИКАЗУЄ, ЩО ТІЛЬКИ СОРОК ВІДСОТКІВ ДОМІВ АМЕРИКАНСЬКИХ МІСТ Є В ДОБРІМ СТАНІ

———o———

Довгі роки Америку вважали краєм з високим життевим рівнем у світі, з приватними ваннами, механічними кухнями, з електрикою і центральним огріванням у домах. Однак мало відомо про те, що многі тутешні міста і містечка мають довгі ряди мешкальних домів з холодною водою. де велике число родин живе в перелюднених кватирах і часто приймає собі столівників для ще більшого натовпу. Часто родини лучаться для ощадности в надії, що коли обставини поправляться і будуть добрі зарібки, то знову почнуть жити окремо. В тих домах виходки спільні, або в сінях або аж в долині поза домом. Нема в них ні електрики, ні центрального огрівання.

Скільки є домів в Америці, що ніяк не надаються для мешкання? Скільки потребують направи? Скільки з них має приватні виходки з текучою водою, ванни і зливні купелі, електрику та печі до огрівання? На жадне з цих питань донедавна не можна було відповісти, а саме до того часу заки установа WPA видала свій звіт з дослідів мешкального положення, яке вона перевела у звиш двісті містах і містечках Злучених Держав.

Досліди зроблено на протязі останніх чотирьох років робітниками, взятими з допомогового списку. Вони звідали та оглянули коло вісім міліонів домів, або майже половину містових мешкальних домів у Злучених Державах. Вони описали рід, вік, стан і вартість кожного переглянeного дому, а дальше перевідались та списали властителів чи наймачів, суму гіпотечного обдовження дому і висоту суми найму.

Звіт, у котрім подано згадані факти має такий заголовок: „Міські мешкання: — спис інвентаря: — спис інвентаря недвижимого майна, зладженого як проект праці, 1934—1936". Це найбільша і найточніша збірка інформацій про доми, в яких живе населення Америки.

На кожних сто відвіданих родин, 60 живе в помешканнях, котрі треба малювати і длятого вони є в „лихім стані". Шіснацять на кожну сотку домів це зовсім нездалі до вжитку, або потребують направи. Пятнадцять на сотку має виходки в сінях, або аж в долині поза домом. Двадцять на сто не має приватних ван, або зливних купелів. Сорок домів на кожну сотку не має центрального огрівання.

Обставини є неоднакові в усіх частинах краю. Старі доми на півдні найбільше потребують усякого роду водопроводів. Того роду обставини краще представляються на південнім заході, ще краще на північнім заході, а найкраще з усіх у північно східніх стейтах.

По цілім краю досліди виказують такі дані:

У сімнадцять відсотках оглянених домів більш ніж одна особа мешкала в кімнаті. В однім на кожних двадцять домів жило по дві родини замісць по одній, як призначено. У приблизно двох на кожних пять домах мешкали самі їх власники. Більшість одно-родинних домів, у котрих мешкали самі їх власники, вартували по менше ніж $5,000, а один на кожних пять домів вартував менше ніж $2,000.

В місті Ню Йорку пересічна ціна найму помешкання була між $30 і $40, а на провінції пересічно по $25 місячно. Одначе в південно східніх стейтах, 70 відсотків наймачів мешкань платили меньше ніж по $20 місячно. Більш половина оглянених домів були збудовані перед 1915 роком, а четверта частина зних перед 1895 роком. За винятком Ню Йорку, дерево було звичайним будівельним матеріялом.

Цей звіт WPA про міські помешкання підніс велике зацікавлення серед публичних урядовців, мешкальних властей та усіх людей, заінтересованих мешкальним питанням краю.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 24. лютого помер у Честері, Па., член відділу 156. У. Н. Союзу в Честері,

ЯЦКО АРТИМКО.

Походив зо села Підзвіринець, пов'т Рудки, Галичина. Оставив вдовою жінку Марту і сиротами дочку Софію й сина Івана (обоє подружені).

Вступив був до відділу 156. дня 13. листопада 1921. р. і був його членом 17 літ.

Похорон відбувся дня 27. лютого, в год. 8:30 рано до православної церкви Усп. Пр. Діви Богородиці, де о. О. Мицик відправив богослуження. Тлінні останки Покійного похоронено на Chester Rural Cemetery. Члени від. 156. У. Н. Союзу віддали Покійному останню услугу й відпровадили тлінні останки на вічний спочинок.

Хай земля буде Йому пером!

За Уряд від. 156:

М. Я., секр.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (49)

Тарзан почав пильно придивлятись цьому дивному звірові, а заразом, як добрий мисливий, почав вгадувати в котрих саме частинах тіла він має найбільше сили, та від чого можна в нього сподіватись найбільшої небезпеки. Також Тарзан почав із зацікавленням слідкувати за тим, як буде розвиватись боротьба між білим воїном і тим дивним звіром.

Звір, що після всякої правдоподібности належав до передпотопних дінозаврів, цоводився зовсім спокійно і не мав найменшого страху. Він був певний себе. Зате білий вояк почав тремтіти. Приглядаючись уважніше Тарзан завважив, що вояк дуже непевний висліду цеї боротьби. А Тарзанові так було потрібно його, щоб довідатись щось ближче про „заборонене місто".

Тому не надумуючись довше Тарзан зіскочив з високої скали і впав просто на карк тому дивному звірові. Білий вояк бачив, як якийсь бронзовий велитень злетів з гори, та не знав, що властиво сталось. А Тарзан, скочивши на дінозавра, одною рукою почав стискати його за горло, а другою сягнув по свойого ножа при боці. Вивязалась страшна боротьба.

Дінозавр, який мав величезну силу в хвості, підскакував вгору, падав на землю, тряс собою, щоб скинути зо себе Тарзана. Але це йому не вдавалось. Тарзан цупко тримався його уникаючи ударів хвоста, а також не даючись зачепити передніми лапами. Побачивши це, білий вояк так налякався, що хотів втікати. Та щось стримувало його і веліло чекати до кінця.